

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Мансурӣ Чамшед Обидзода дар мавзуи «Ҳизбҳои сиёсӣ ҳамчун унсуре калидии низомии сиёсӣ ва нақши онҳо дар рушди нумӯи давлат (таҷрибаи Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияҳои сиёсӣ пешниҳод шудааст.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот. Дар шароити муносири рушди давлатдорӣ милли, таҳкими институтҳои демократӣ, аз ҷумла низомии бисёрҳизбӣ, яке аз шартҳои асосии суботи сиёсӣ ва пешрафти ҷомеа маҳсуб меёбад. Таъриқи ки дар автореферат зикр гардидааст, Тоҷикистон аз рӯзиҳои аввали истиқлолият барои таъмини рушди арзишҳои демократӣ кӯшиш намуда, низомии бисёрҳизбиро ҳамчун ҷузъи муҳими ҷомеаи демократӣ пазируфтааст. Муаллиф дуруст қайд мекунад, ки дар сурати муваффақона ҷаъолият қардани низомии бисёрҳизбӣ, таъсири мусбати он ба соҳаҳои иҷтимоӣ, иқтисод, фарҳанг ва маориф мерасад. Аз ин рӯ, омӯзиши таҷрибаи Тоҷикистон дар гузариш аз низомии якҳизбӣ ба бисёрҳизбӣ ва нақши ҳизбҳо дар таҳкими ваҳдати милли ва суботи сиёсӣ аҳамияти ҳоси илмӣ ва амалӣ дорад.

Навгонии илмӣ таҳқиқот. Навгонии илмӣ рисола дар он зоҳир мегаардад, ки муаллиф бори аввал хусусиятҳои муҳими ҳизбҳои сиёсиро дар низомии сиёсии Тоҷикистон ба таъриқи мукаммал таҳқиқ намудааст. Дар қор масъалаҳои зеринро ҳамчун навгонӣ баррасӣ менамояд:

1. Муайян намудани нақши ҳизбҳои сиёсӣ ҳамчун унсуре калидии рушди низомии сиёсӣ ва таъсири онҳо ба рушди давлат.
2. Таҳлили хусусиятҳои ҳоси ташаккули ҳизбҳои сиёсӣ дар шароити Тоҷикистон, аз ҷумла таҳқиқи раванди таъсиси аввалин ҳизбҳо ва гузариш ба низомии бисёрҳизбӣ.
3. Баррасии асосҳои идеологии ҳизбҳои сиёсии кишвар ва таънифоти онҳо вобаъта ба манфиатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва милли.

4. Таҳқиқи фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ҳамчун ниҳоди фаъоли ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ҳамкориҳои онҳо бо Шурои ҷамъиятии Тоҷикистон.

Матлаб ва сохтори қор. Автореферат сохтори мантиқӣ дошта, аз муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат аст.

Дар боби якум муаллиф масъалаҳои назариявӣ методологии таҳқиқи ҳизбҳои сиёсӣ баррасӣ шуда, ба ақидаҳои мутафаккирони классикӣ Арасту то сиёсатшиносони муосир таъя шудааст. Таҳлили муносибатҳои институтсионалӣ, сотсиологӣ ва иктисодӣ ба омӯзиши ҳизбҳо ҷолиб аст.

Дар боби дуум мақом ва ҷойгоҳи ҳизбҳои сиёсӣ дар низоми сиёсии муосир таҳлил шудааст. Муаллиф нақши ҳизбҳо дар ташаккули элитаи сиёсӣ, иштирок дар интихобот ва таъмини рақобати сиёсӣ нишон додааст.

Дар боби сеюм, ки қисми асосии амалии қорро ташкил медиҳад, хусусиятҳои ташаккули низоми бисёрҳизбӣ дар Тоҷикистон баррасӣ шудаанд. Муаллиф фаъолияти ҳизбҳои мавҷуда (ҲХДТ, ҲАТ, ҲИИТ, ҲКТ, ҲДТ, ҲСТ) - ро таҳлил намуда, омори аъзоёни онҳо пешниҳод қардааст. Инчунин, масъалаҳои идеологӣ ва нақши ҳизбҳо дар ҷомеаи шаҳрвандӣ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ. Натиҷаҳои таҳқиқот қарои тақмили қонунгузорӣ, таҳияи барномаҳои таълимӣ ва баланд бардоштани маърифати сиёсии шаҳрвандон муфид мебошад. Хулосаҳои муаллиф оид ба ҳамкориҳои ҳизбҳо бо давлат ва ҷомеаи шаҳрвандӣ метавонанд дар амалияи сиёсӣ истифода шаванд.

Эрод ва пешниҳодҳо. Дар таҳлили идеологияи ҳизбҳо, хуб мешуд, агар тафовутҳои барномавии ҳизбҳои сиёсии Тоҷикистон дар ҳалли мушкилоти пешрафт аз ҷумла дар соҳаи саноатиқунонӣ, нишон дода мешуданд.

Автореферат сазовори баҳои баланд буда, баъзе ҳатоғҳои имлоӣ-техники мавҷуд буда сифати онро паст намеқунанд ва то ба таъ расидани он бояд ислоҳ қарданд.

Автореферати диссертатсияи Мансурӣ Чамшед Обидзода ба талаботи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ мебошад. Мавзӯи тадқиқот мубрам буда, муаллиф тавонистааст нақши ҳизбҳои сиёсиро дар рушди давлатдорӣи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаматарафа таҳлил намояд. Натиҷаҳои тадқиқот дар 8 адад мақола ва маърузаҳои илмӣ инъикос ёфтаанд.

Муқарриз: н.и.ф., дотсент Назархудоева Л.Т.

Имзои н.и.ф., дотсент Назархудоева Лоларо тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва корҳои махсус

14.03.2026

Саидрахмонов Н.С.